

Magdalena Byczkowska¹, Anna Majzel², Andrzej Kuciński³

Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim
Wydział Ekonomiczny

¹Katedra Zarządzania Finansami
e-mail: magdabyczkowska@wp.pl

²Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji
e-mail: majzel@ajp.edu.pl

³Katedra Zarządzania Finansami
e-mail: akucinski@ajp.edu.pl

Charakterystyka atrakcyjności inwestycyjnej Europy w świetle bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Kod JEL: L1

Słowa kluczowe: bezpośrednie inwestycje zagraniczne, atrakcyjność inwestycyjna

Streszczenie. Mnogość czynników determinujących atrakcyjność inwestycyjną sprawia, że nie można jej jednoznacznie zdefiniować, a w praktyce ocenić. Dodatkową trudnością jest niewymierny charakter wielu z nich, między innymi czynników pozaekonomicznych, zwłaszcza kulturowych i społecznych. Wydaje się, że oprócz korzystania z najbardziej popularnych rankingów porównujących kraje pod względem atrakcyjności inwestycyjnej inwestorzy powinni dokonywać kompleksowej analizy obejmującej szeroki wachlarz uwarunkowań. Skutkiem procesów integracji i globalizacji jest ujednoczenie coraz większej ilości uwarunkowań funkcjonowania kapitału zagranicznego w poszczególnych krajach. Z drugiej strony atrakcyjność inwestycyjna jest kształtowana przez państwo i władze lokalne. To one podejmują działania w kierunku tworzenia przewag danego obszaru w zakresie, który nie został jeszcze zunifikowany. Celem niniejszego artykułu było dokonanie charakterystyki atrakcyjności inwestycyjnej wybranych krajów europejskich w świetle bezpośrednich inwestycji zagranicznych, uwzględniając podstawowe czynniki stanowiące o wyborze miejsca przyszłej lokalizacji BIZ.

Wprowadzenie

Współczesną gospodarkę światową charakteryzuje pojawiający się proces internacjonalizacji przedsiębiorstw. Przejawia się on wzrostem znaczenia i udziału powiązań

gospodarczych pomiędzy poszczególnymi krajami oraz przedsiębiorstwami (Byczkowska, 2006, s. 12). Mimo że import i eksport to nadal dominująca forma zagranicznego zaangażowania się firm, to początek lat siedemdziesiątych XX wieku wniósł do działalności gospodarczej inwestycje zagraniczne, które stanowią najbardziej rozwiniętą formę rozwoju międzynarodowej działalności inwestycyjnej. Stopień rozwoju międzynarodowej działalności inwestycyjnej wyznacza poziom zdolności konkurencyjnej regionalnych systemów gospodarczych i odgrywa główną rolę w postępie ekonomicznym i socjalnym całego społeczeństwa. Wykorzystanie inwestycji zagranicznych jako elementu reformowania gospodarki pozwala osiągnąć wyższy poziom przekształceń, sprzyja formowaniu narodowych i regionalnych rynków inwestycyjnych, wzmacnia rynki czynników wytwórczych, rynki towarów i usług, daje możliwość rozwiązania społecznych problemów epoki transformacyjnej. Dla krajów rozwijających się i przechodzących transformację ustrojową dostęp do zagranicznych źródeł kapitału ma znaczenie szczególne, albowiem w sytuacji niedoboru własnych środków finansowych i technicznych kapitał ten może w znaczącym stopniu determinować nie tylko skuteczność, ale i możliwość przebudowy gospodarczej. Wzrost gospodarczy tych krajów wymaga dopływu kapitału z zewnątrz w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), które winny stanowić swoisty „zastrzyk kapitałowy” dla rozwoju gospodarki.

Dlatego też zarówno kraje rozwinięte, jak i rozwijające się konkurują w zakresie stwarzania korzystnych warunków dla BIZ (Jantón-Drozdowska, Majewska, Grala, 2012, s. 31). Powyższe rozważania skłaniają do postawienia hipotezy, której podstawą jest stwierdzenie, że brak świadomości warunków wiążących się z napływem BIZ stanowi pryncypialną barierę stworzenia skutecznej polityki ich przyciągania i obniża efektywność działań promocyjnych na arenie międzynarodowej. Inaczej mówiąc, znajomość mechanizmów i zależności związanych z decyzjami inwestorów zagranicznych pozwala na pobudzenie napływu tych rodzajów BIZ, które stymulują rozwój gospodarczy kraju w pożądanym kierunku.

Celem niniejszego artykułu było dokonanie charakterystyki atrakcyjności inwestycyjnej wybranych krajów europejskich w świetle BIZ, uwzględniając podstawowe czynniki stanowiące o wyborze miejsca przyszłej ich lokalizacji. W opracowaniu starano się przedstawić wyniki analiz zastosowanych w raportach ewaluacyjnych międzynarodowych instytucji finansowych. Analiza ta była możliwa dzięki wykorzystaniu baz danych międzynarodowych periodyków statystycznych, takich jak: EY European Investment Monitor czy IMF (2012–2015). Wnioskowanie pozwoliło na określenie trendów w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej wybranych państw europejskich.

1. Atrakcyjność inwestycyjna – aspekty teoretyczne

W literaturze przedmiotu atrakcyjność inwestycyjną określa się jako zespół przewag i niedostatków miejsca inwestycji. Atrakcyjność danego kraju może być mierzona aktualną

i przyszłą pojemnością rynków zbytu, ceną „robocizny” i innych składników kosztów, korzystnymi rozwiązaniami podatkowymi, ochroną lokalnego rynku, ograniczoną konkurencją, położeniem, łatwością dostępu i możliwością obsłużenia sąsiednich rynków, niskimi wymaganiami klientów, warunkami finansowymi oferowanymi inwestorom zagranicznym, regulacjami prawnymi dotyczącymi funkcjonowania zagranicznych podmiotów gospodarczych, specjalnymi przywilejami dla inwestorów zagranicznych oraz profilem działalności gospodarczej (Romanowska, 1997, s. 158–159). Ponadto na atrakcyjność danego rynku krajowego wpływają: potencjalna stopa zwrotu, strategiczna lokalizacja, bodźce podatkowe, dostęp do surowców naturalnych i subsydia rządowe (Romanowska, 1997, s. 158–160).

Atrakcyjność inwestycyjna rozumiana jest jednak najczęściej jako zdolność przyciągnięcia inwestora poprzez oferowanie kombinacji korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Wynikają one ze specyficznych cech obszaru, w którym rozwijana jest działalność gospodarcza. Korzyści te określane są mianem czynników lokalizacji, które decydują o atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru. Obszary oferujące optymalną kombinację czynników lokalizacji są atrakcyjne inwestycyjnie, gdyż pozwalają na redukcję nakładów inwestycyjnych i bieżących kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa, ułatwiają maksymalizację zysków oraz zmniejszając ryzyko niepowodzenia inwestycji (Stawicka, Kwiecińska, Wróblewski, 2010, s. 4–6).

W tabeli 1 przedstawiono grupę czynników kształtujących atrakcyjność inwestycyjną danego kraju.

Tabela 1. Czynniki kształtujące atrakcyjność inwestycyjną kraju

Lp.	Rodzaje czynników	Przykłady
1	2	3
1.	Lokalizacja	<ul style="list-style-type: none"> – miejsca w pobliżu trasy transportu międzynarodowego – lokalizacja (dobra dostępność komunikacji) – stanowiska transgraniczne
2.	Ekonomiczne	<ul style="list-style-type: none"> – różnorodność sektorów struktury gospodarki – wysoki odsetek działalności usługowej w strukturze przedsiębiorstw – rozwój biznesu, w tym z kapitałem zagranicznym – sytuacja na rynku pracy
3.	Demograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – struktura według wieku i płci – przyrost ludności w regionie, powiecie, gminie
4.	Kapitał ludzki	<ul style="list-style-type: none"> – wykwalifikowani i wykształceni pracownicy – <i>lifelong learning</i> – wiedza i umiejętności kapitału ludzkiego
5.	Kapitał społeczny	<ul style="list-style-type: none"> – skłonność społeczeństwa do przyłączenia się do różnych organizacji – bezpośredni udział w decyzjach wyborczych – poczucie więzi i tożsamości regionalnej i lokalnej
6.	Innowacyjność	<ul style="list-style-type: none"> – nakłady na B+R, szkolnictwo wyższe – zdolność do wytwarzania i absorpcji innowacji – relacja podmiotów w regionie (nauka regionu)

1	2	3
7.	Jakość środowiska i rozwój turystyki	<ul style="list-style-type: none"> – różnorodność krajobrazu – dobra jakość powietrza, wody, gleby – bogactwo lasów, obecność terenów chronionych, natura – obecność infrastruktury turystycznej o wysokim standardzie
8.	Czynniki kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> – kultywowanie tradycji, obyczaje, wierzenia
9.	Środowisko biznesowe	<ul style="list-style-type: none"> – obecność otoczenia biznesu – obecność targów, rynków, zwłaszcza międzynarodowych
10.	Infrastruktura techniczna	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój i dywersyfikacja transportu (transport multimodalny: autostrady, linie kolejowe, rzeki, lotniska) i telekomunikacji – inwestowanie w infrastrukturę, „środowisko naturalne” – kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, wody
11.	Infrastruktura społeczna	<ul style="list-style-type: none"> – skuteczny system edukacji, sprawna obsługa sieci z zakresu ochrony zdrowia – współpraca w ramach miast, gmin, regionów, partnerów – wpływ na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, marketingu terytorialnego – dostępność instytucji publicznych
12.	Sytuacja w kraju	<ul style="list-style-type: none"> – ogólny stan gospodarki, klimat polityczny i społeczny – przyjęty model polityki regionalnej i sektorowej, finansów państwa
13.	Międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> – obowiązki państw członkowskich wynikające z podpisanych umów międzynarodowych – możliwość korzystania z funduszy zagranicznych – internacjonalizacja gospodarki

Źródło: opracowanie własne na podst. Leśniak (2010), s. 14–15.

Pojęcie *atrakcyjność inwestycyjna* może być pojmowane również jako zdolność do przyciągania inwestorów oraz stwarzanie dogodnych warunków rozwoju. Atrakcyjność w tym znaczeniu wskazuje więc na potencjalne możliwości uruchomienia procesów wzrostu zarówno na bazie czynników endo-, jak i egzogenicznych. Termin ten jest powszechnie stosowany w opracowaniach naukowych i dokumentach planistycznych, przy czym stał się on jednym z istotniejszych elementów szeregu programów rozwojowych formułowanych przez rządy poszczególnych państw (Leśniak, 2010, s. 13).

O atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru najczęściej decyduje kompilacja czynników. Za atrakcyjne inwestycyjnie uznaje się te lokalizacje, które charakteryzują się optymalną kombinacją tych czynników z punktu widzenia inwestora. Każde przedsiębiorstwo poszukuje miejsca do prowadzenia swej działalności, które w najlepszy sposób będzie zaspokajało jego potrzeby. Potencjalni zagraniczni inwestorzy, badając atrakcyjność inwestycyjną krajów czy regionów pod względem możliwości lokowania ich kapitału, biorą pod uwagę następujące czynniki: sytuację ekonomiczną, sytuację polityczną i społeczną, regulacje prawne, przestrzenny system organizacyjny. Można zatem stwierdzić, że o międzynarodowej atrakcyjności inwestycyjnej decydują w głównej mierze dwie grupy czynników: gospodarcze oraz prawne dotyczące podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej (Lizińska, Kisiel, 2005, s. 95–102).

2. BIZ w Europie

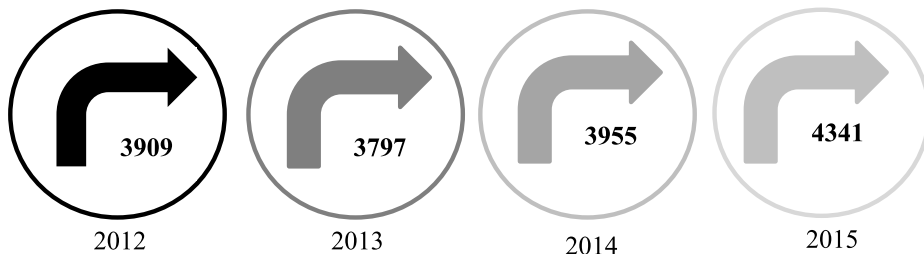
BIZ związane są z międzynarodowym transferem kapitału, gdzie nadrzędnym celem towarzyszącym temu zjawisku jest utworzenie w innym kraju filii i sprawowania nad nią kontroli. Za inwestycję bezpośrednią uznaje się podejmowaną od podstaw działalność gospodarczą za granicą lub też przejmowanie kierownictwa już istniejącego przedsiębiorstwa. BIZ to transakcja łącząca trzy płaszczyzny: kapitał finansowy, doświadczenie zarządzania i wiedzę techniczną oraz przedsiębiorczość. To transakcja, która wraz z postępującą globalizacją i liberalizacją międzynarodowych przepływów czynników produkcji jawi się jako dodatkowa strategia ekspansji na rynki zagraniczne. Rynki, które poprzez wykształcenie szeregu zachęt (klimat inwestycyjny) chcą nie tylko pozyskać inwestora zagranicznego, ale także czerpać z tej współpracy korzyści w mikro- i makroskali.

To ilość, charakter, jak również rozmiary i efektywność inwestycji zagranicznych stanowią i decydują o dynamice gospodarczej współczesnych państw. BIZ to nie tylko sposób na pozyskanie środków finansowych służących finansowaniu rozwoju, w ślad za kapitałem przemieszczają się bowiem: wykwalifikowana kadra, wiedza marketingowa, technologiczna i organizacyjna. Kapitał stanowi zatem narzędzie, które umożliwia inwestorowi sprawniejszy przepływ czynników produkcji za granicę w celu bardziej efektywnego ich wykorzystania, a krajowi przyjmującemu pozwala współtowarzyszyć w rozwoju przedsiębiorstwa oraz czerpać z tego faktu pakiet szeregu korzyści. Dlatego w gospodarce światowej wyodrębnić można podział na:

- a) państwa, w których funkcjonują podmioty gospodarcze poszukujące jak najbardziej efektywnych miejsc zastosowania posiadanych kapitałów;
- b) państwa, w których gospodarka narodowa jako całość i poszczególne jednostki gospodarcze cierpią na niedobór kapitału i BIZ są traktowane jako szansa przyspieszenia rozwoju gospodarki kraju oraz szansa na szybszy rozwój przedsiębiorstw, w których są one dokonywane.

Aby uzyskać wyższą zyskowność w kraju inwestycji, przedsiębiorstwo musi posiadać specyficzne aktywa rzeczowe i nierzeczowe, bezpośrednio je wykorzystać i znaleźć korzystną lokalizację produkcji za granicą. Wówczas uzyskuje ono przewagę: własnościowe, internalizacji oraz lokalizacyjne (Franc-Dąbrowska, Porada-Rachoń, 2010, s. 28–33).

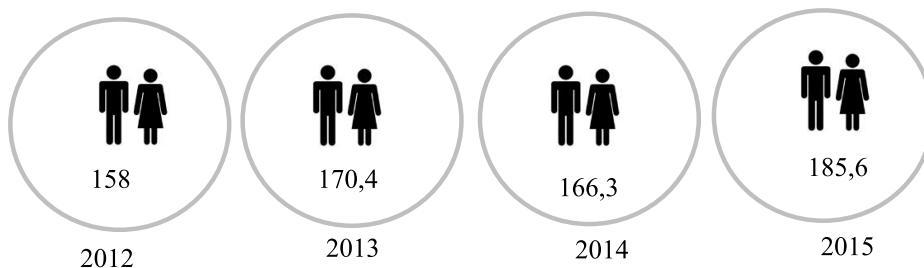
Spowolnienie gospodarcze Europy w ostatnim okresie nie wpłynęło znacząco na aktywność inwestorów zagranicznych w tym regionie. Ogólna liczba nowych inwestycji, jak również działań towarzyszących ich napływowi w latach 2012–2015 została zaprezentowana na rysunkach 1–2.

Rysunek 1. Liczba nowych BIZ w Europie w latach 2012–2015

Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2013, 2014, 2015, 2016).

Na rysunku 1 przedstawiono kształtowanie się wielkości nowych projektów BIZ w Europie w latach 2012–2015. Mimo kryzysu w strefie euro napływ inwestycji zagranicznych w 2012 roku był większy niż w roku 2011. Liczba inwestycji w ciągu ostatnich 5 lat wzrosła o 4% i osiągnęła rekordowy poziom 3909 projektów. Natomiast liczba stworzonych dzięki BIZ miejsc pracy była najwyższa od 2007 roku i wyniosła ponad 157 tys.

Rysunek 2. Liczba miejsc pracy generowanych przez BIZ w Europie (tys.)

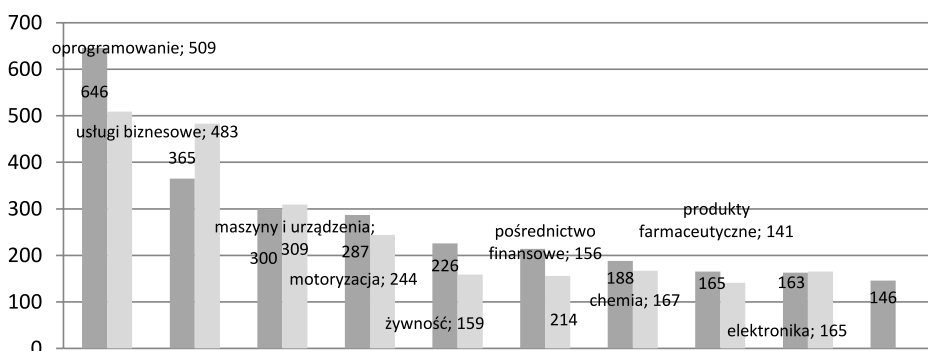
Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2013, 2014, 2015, 2016).

Udział inwestycji ulokowanych w 2012 roku w Europie wzrósł z 26,8 do 28,2% w skali globalnej. To sprawiło, że Stary Kontynent był drugim najatrakcyjniejszym kierunkiem inwestycyjnym po Chinach w skali całego świata. Natomiast w 2013 roku łączna wartość BIZ wyniosła 293,5 mld USD, co stanowiło 22,4% BIZ na świecie. Udział ten jednocześnie był aż o 6% niższy niż w roku 2012. Spadek wartości inwestycji napływających do Europy spowodowany był między innymi przedłużającym się kryzysem w eurolandzie. Mimo to aż 38% badanych inwestorów stwierdziło, że zamierza w danym okresie zainwestować na Starym Kontynencie. Co ciekawe, zdaniem 31% badanych najatrakcyjniejszym sektorem, w którym widoczny był największy potencjał w Europie, są ICT (technologie informatyczne i komunikacyjne). Drugie miejsce w tej kategorii zajęły

usługi biznesowe, a trzecie sektor maszyn i urządzeń (IMF, 2014). Liczbę projektów BIZ w najbardziej popularnych sektorach zaprezentowano na rysunku 3.

W 2014 roku do Europy napłynęła rekordowa liczba nowych inwestycji zagranicznych. Mimo że dopiero na przełomie roku 2013 i 2014 Stary Kontynent zaczął wchodzić na ścieżkę wzrostu, to liczba nowych projektów w tym okresie wyniosła 3955, czyli o 4% więcej niż w 2013 roku. Natomiast wartość BIZ była aż o 1/4 wyższa niż w 2013 roku i wyniosła w sumie 223 mld euro. Po raz pierwszy od 4 lat skurczyła się za to liczba nowych miejsc pracy wytworzonych przez zagranicznych inwestorów. Zdecydowanie największymi beneficjentami z tytułu BIZ były Wielka Brytania, Niemcy oraz Francja. Największym inwestorem w Europie pozostały Stany Zjednoczone, ale wzrosła także liczba projektów z krajów BRIC, czyli Brazylii, Rosji, Indii i Chin.

Rok 2015 to ciągły wzrost łącznej liczby projektów BIZ. Ich wartość wzrosła aż o 36% do poziomu 305 mld USD. Liczba projektów podniosła się do poziomu 4341 (wzrost w porównaniu do 2014 r. o 386 projektów). W 2015 roku w Europie powstało o 19 300 więcej miejsc pracy niż w 2014 roku. To wzrost liczby tworzonych miejsc pracy dzięki zaangażowaniu BIZ o blisko 12%.

Rysunek 3. Liczba projektów BIZ w Europie w latach 2014–2015

Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2015, Monitor 2016).

Uwzględniając przyjęty cel niniejszego artykułu, zasadne wydaje się przedstawienie krajów europejskich, w których została ulokowana największa liczba projektów BIZ. Liczba podjętych przedsięwzięć świadczyć może o wygenerowaniu przez dany kraj szeregu zachęt tworzących specyficzny dla niego klimat inwestycyjny kształtujący zarazem jego atrakcyjność dla inwestorów zagranicznych. W tabeli 2 przedstawiono listę czołowych krajów europejskich, które przyciągnęły największą liczbę projektów BIZ w latach 2014–2015.

Tabela 2. Liczba projektów BIZ w poszczególnych krajach Europy w latach 2014–2015

Lp.	Kraj	2014	2015
1.	Wielka Brytania	799	887
2.	Niemcy	701	763
3.	Francja	515	608
4.	Hiszpania	221	232
5.	Belgia	175	198
6.	Holandia	161	149
7.	Polska	107	132
8.	Rosja	114	125
9.	Turcja	98	109
10.	Irlandia	111	106

Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2015, 2016).

Zestawienie z tabeli 2 pokazuje, że zarówno kraje Europy Zachodniej, jak i Wschodniej znalazły się wśród tych najwyższej ocenianych przez inwestorów zagranicznych. Czołowe miejsca zajęły: Wielka Brytania z 887 projektami, Niemcy z 763 projektami oraz Francja z 608 projektami. Polska w tym zestawieniu zajęła siódmą pozycję i była w tym okresie jednym z bardziej popularnych państw z regionu Europy Środkowo-Wschodniej.

3. Atrakcyjność inwestycyjna Europy

Atrakcyjność inwestycyjna jest definiowana w literaturze przedmiotu jako zespół przewag danego miejsca (kraju, regionu) posiadającego relatywnie lepsze uwarunkowania dla działalności inwestycyjnej niż inne. Zgodnie z inną definicją atrakcyjność inwestycyjna to zdolność do skłonienia inwestorów do wyboru danego miejsca celem ulokowania inwestycji. Pojęcie *atrakcyjność inwestycyjna* jest zatem ściśle związane z pojęciem konkurencyjności danego obszaru, co oznacza zdolność do osiągnięcia sukcesu w rywalizacji gospodarczej. Istotne znaczenie w kształtowaniu konkurencyjności danego obszaru mają BIZ. Z jednej strony są one przedmiotem walki konkurencyjnej krajów czy regionów, z drugiej zaś jej efektem, ponieważ dokonane w przeszłości inwestycje są składową struktury gospodarczej kraju lub regionu, wpływając w ten sposób na jego atrakcyjność inwestycyjną (Kozłowska, 2012, s. 20).

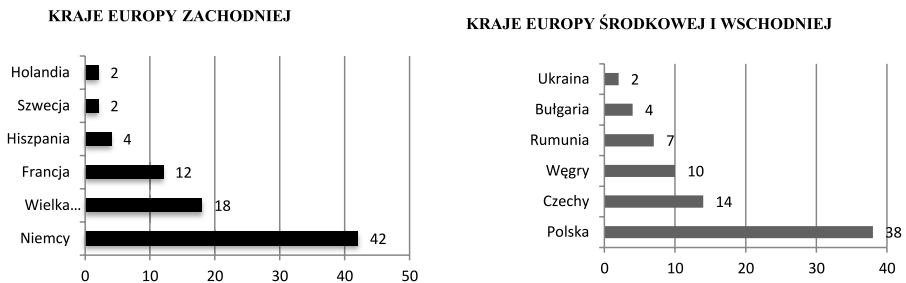
W ostatnich latach pojawiło się stosunkowo dużo rankingów i zestawień nawiązujących do problematyki atrakcyjności inwestycyjnej krajów, regionów, miast.

Interesujący raport odnoszący się do atrakcyjności inwestycyjnej krajów europejskich opracowuje od wielu lat Międzynarodowa Grupa Ernst & Young.

Raport EY składa się z dwóch części. Pierwsza z nich dotyczy skali BIZ w Europie – informacji gromadzonych w ramach EY European Investment Monitor. Druga część odnosi się do badań postrzegania przez inwestorów zagranicznych poszczególnych krajów europejskich.

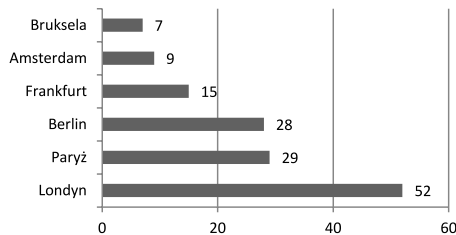
Wyniki badań z jednej strony pomagają przedsiębiorcom podejmować decyzje, z drugiej zaś wskazują rządzącym bariery, które mogą hamować wzrost gospodarczy. Dwustopniowa metodologia analizuje zarówno twarde dane ekonomiczne, jak i percepcję inwestorów dotyczącą atrakcyjności inwestycyjnej danych regionów.

Według ostatniego raportu EY (2015) Europa Zachodnia po raz pierwszy od 2009 roku okazała się bardziej atrakcyjna niż Chiny – 45% badanych wskazało Europę Zachodnią jako najatrakcyjniejszy region świata, 44% zaś stwierdziło, że najbardziej atrakcyjnym kierunkiem inwestycyjnym są Chiny (należało wymienić trzy regiony). Wzrosła też atrakcyjność Europy Środkowo-Wschodniej (29%), która była czwarta w klasyfikacji, tuż za Ameryką Północną (31%). Wśród najatrakcyjniejszych krajów zachodnioeuropejskich inwestorzy zagraniczni wskazali: Niemcy (42%), Wielką Brytanię (18%) oraz Francję (12%). Natomiast spośród krajów Europy Środkowo-Wschodniej najwięcej wskazań otrzymały: Polska (38%), Czechy (14%) oraz Węgry (10%). Aglomeracje, które były w 2015 roku najbardziej atrakcyjne dla inwestorów zagranicznych, to: Londyn, Paryż i Berlin. Wykaz krajów i miast europejskich, które w 2015 roku cieszyły się największą popularnością wśród inwestorów zagranicznych, zaprezentowano na rysunkach 4–5.

Rysunek 4. Najatrakcyjniejsze kraje europejskie w 2015 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2016).

Rysunek 5. Najbardziej atrakcyjne miasta europejskie w 2015 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2016).

Tak wysoką pozycję Europa zawdzięcza wielu bodźcom – szerokiemu wachlarzowi uwarunkowań, które stanowiły o przewadze tego regionu w skali światowej. Do najważniejszych działań, które docenili inwestorzy zagraniczni w Europie, zaliczyć należy między innymi stabilne i przewidywalne otoczenie biznesowe, potencjał w zakresie badań i innowacji, wielkość rynku, różnorodność i jakość siły roboczej oraz wysoką siłę nabywczą.

Do działań, które według inwestorów Europa musi wdrożyć, aby poprawić swoją atrakcyjność inwestycyjną, należą: wzrost potencjału regionalnego lub krajowego, poprawa stanu infrastruktury transportowej i logistycznej, oferowanie konkurencyjnych kosztów pracy czy odpowiednio wykształconych kadr (tab. 3).

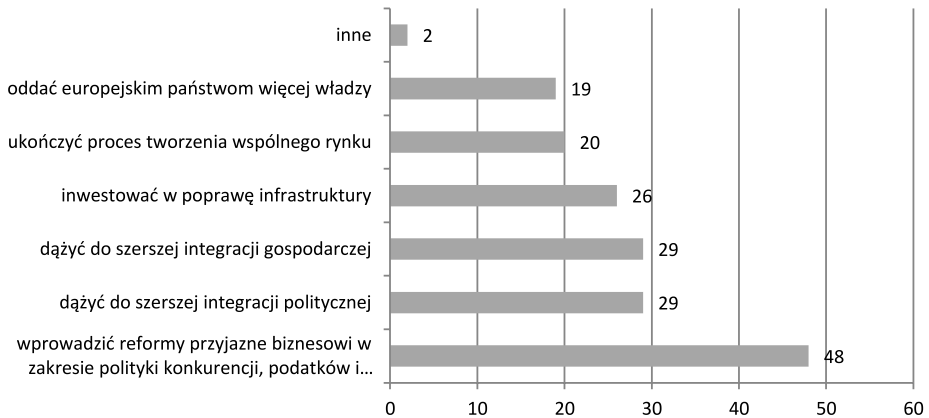
Tabela 3. Działania, które kraje europejskie powinny podjąć w celu poprawy atrakcyjności inwestycyjnej

Czego oczekują inwestorzy?	Co inwestorzy cenią w Europie?
<ul style="list-style-type: none"> – stabilność i przejrzystość otoczenia politycznego – stabilność otoczenia prawnego – potencjał regionalnego lub krajowego rynku pracy – infrastruktura transportowa – potencjał wzrostu produktywności własnej firmy – konkurencyjność kosztów pracy – odpowiednio wykształcona kadra 	<ul style="list-style-type: none"> – stabilność otoczenia biznesowego – potencjał w zakresie badań i innowacji – wielkość rynku – różnorodność i jakość siły roboczej – wysokość siły nabywczej

Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2016)++++.

Ponadto inwestorzy wskazali, że Unia Europejska w celu poprawy swojej konkurencyjności inwestycyjnej powinna dążyć do wprowadzenia reform przyjaznych biznesowi w zakresie polityki konkurencji, podatków i rynku pracy (48%). Wśród innych czynników wymieniane były: dalsza integracja gospodarcza (29%), integracja polityczna (29%), poprawa infrastruktury (26%), większa władza dla poszczególnych krajów Unii Europejskiej (19%). Czynniki, które według inwestorów zagranicznych mogą wpłynąć na poprawę konkurencyjności Europy, zostały zaprezentowane na rysunku 6.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, należy stwierdzić, że wielość występowania czynników determinujących atrakcyjność inwestycyjną powoduje, że trudno jest jednoznacznie dokonać ich oceny w praktyce. Wiele z nich posiada niewymierny charakter. Chodzi tu między innymi o czynniki pozaekonomiczne, zwłaszcza kulturowe i społeczne, jako mające wpływ na stopień trudności komunikowania się w innym kraju, a dalej na efektywność zarządzania. Wydaje się, że oprócz korzystania z najbardziej popularnych rankingów porównujących kraje pod względem atrakcyjności inwestycyjnej inwestorzy powinni dokonywać kompleksowej analizy obejmującej szeroki wachlarz uwarunkowań.

Rysunek 6. W jaki sposób Unia Europejska powinna poprawić konkurencyjność Europy (%)

Źródło: opracowanie własne na podst. EY European Investment Monitor (2016).

Podsumowanie

Celem artykułu było dokonanie charakterystyki atrakcyjności inwestycyjnej wybranych krajów europejskich. W świetle prezentowanych rozważań należy stwierdzić, że tworzenie atrakcyjnych warunków inwestowania nie należy rozpatrywać tylko w odniesieniu do gospodarki jako całości, ale także do jej części z przestrzennego punktu widzenia. Niewątpliwie powinno zajmować się tym państwo, którego zadaniem jest przyciągnięcie kapitału zagranicznego do danych miejsc zgodnie z założeniami polityki gospodarczej, ale pełne spektrum działań należy do władz lokalnych. Ich możliwości oddziaływania na lokalizacyjne decyzje inwestora zależą od czynników istotnych i nieistotnych dla inwestora zagranicznego oraz zależnych i niezależnych od władz samorządowych. Wachlarz takich czynników jest zróżnicowany w zależności od typu inwestycji, to znaczy jej wielkości, branży, rodzaju inwestora. Próby charakterystyki tego zagadnienia z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia dokonano w niniejszym tekście.

Bibliografia

- Byczkowska, M. (2006). *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako czynnik kształtowania rozwoju regionu*. Szczecin: Print Group, D. Krzanowski.
- EY European Investment Monitor (2013, 2014, 2015, 2016). Pobrane z: www.eyeim.com (21.03.2017).
- Franc-Dąbrowska, J., Porada-Rochoń, M. (2010). Bezpośrednie inwestycje zagraniczne – perspektywa międzynarodowa. *Przegląd Organizacji*, 4, 28–32.
- IMF (2014). World Economic Outlook Database. Pobrane z: www.imf.org/en/Data, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo> (27.03.2017).

- Jantoch-Drozdowska, E., Majewska, M., Grala, J. (2012). Atrakcyjność inwestycyjna Polski w świetle bezpośrednich inwestycji zagranicznych. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, LXIV (3), 131–153.
- Kozłowska, M. (2012). *Atrakcyjność inwestycyjna – rozważania teoretyczne*. Katowice: Wyd. UE w Katowicach.
- Leśniak, M. (2010). *Analiza atrakcyjności inwestycyjnej regionu w świetle współczesnych trendów*. Wrocław.
- Lizińska, W., Kisiel, R. (2005). Bezpośrednie inwestycje zagraniczne na obszarach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego. W: W. Karaszewski (red.), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w podnoszeniu konkurencyjności polskiej gospodarki* (s. 78–99). Toruń: Wyd. UMK.
- Romanowska, M. (1997). *Alianse strategiczne przedsiębiorstw*. Warszawa: PWE.
- Stawicka, M., Kwieciński, L., Wróblewski, M. (2010). *Analiza atrakcyjności inwestycyjnej regionu w świetle współczesnych trendów*. Wrocław.

CHARACTERISTICS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF EUROPE IN THE LIGHT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT

Keywords: foreign direct investments, investment attractiveness

Summary. In reference to the fact that in the subject literature one definition of investment attractiveness does not exist, an attempt has been made to present the essence of the concept – its understanding and classification of the factors that determine this attractiveness. The issue is presented in the context of international capital flows in the form of direct foreign investments. In regard of the fact that not only natural conditions, which cannot be altered by a manor by which he is restrained, determine the investment attractiveness, an attention is drawn to other factors that can be developed by the state and local authorities. It is emphasized that in the time of progressive economic integration and globalization some of the factors are independent from the mentioned entities and are supranational in nature, being subject to unification.

Translated by Magdalena Byczkowska

Cytowanie

Byczkowska, M., Majzel, A., Kuciński, A. (2017). Charakterystyka atrakcyjności inwestycyjnej Europy w świetle bezpośrednich inwestycji zagranicznych. *Ekonomiczne Problemy Usług*, 2 (127), 51–62. DOI: 10.18276/epu.2017.127-05.